

2014–2015. I. év, 2. félév
Blos-Jáni Melinda

Filmelmélet és filmelemzés (1.)

A kurzus célja megismertetni a hallgatókat a filmelemzés alapjaival. Az előadásokon a mozgókép néhány alapvető elméleti kérdéséről lesz szó. A kurzus célja, hogy a filmes jelentések létrejöttét vizsgáljuk a film eszközei felől. Megvizsgáljuk a filmes látványszerkesztés néhány jellegzetességét és értelmezési lehetőségét adott szakszövegek segítségével.

A szemináriumok célja a szakszerű filmelemzés gyakorlása. Megismerjük a filmről való írás különböző műfajait, a filmelmélet és filmelemzés szakterminológiát, gyakoroljuk a szövegírást és -szerkesztést.

Témák

A filmelemzés tétje, az elemző szövegek típusai, kérdésfelvetések.

Film és elbeszélés. Alapfogalmak. Elbeszélés és tér. Elbeszélés és idő.

A látványszerkesztés stilisztikája: képkapcsolási konvenciók, a beállítás-ellenbeállítás, nézőpontok a filmben, szubjektív kép, a plánok, a mélykép kompozíció, a hosszú beállítás, a kameramozgás, a közelkép, a hang (zene, beszéd, zaj a filmben), színek a filmben, a filmes metafora változatai.

Kötelező szakirodalom

- Kovács András Bálint: *Mozgóképelemzés*. Budapest, Palatinus, 2009.
- David Bordwell: *Elbeszélés a játékfilmekben*. Budapest, 1996: 41–75. [3. és 4. fejezet]
- David Bordwell: *A klasszikus elbeszélésmód*: In: *A kortárs filmelmélet útjai. Szöveggyűjtemény*. Palatinus 2004. 182–228.
- André Bazin: *Mi a film?* Budapest, Osiris: 7–43. 283–293.
- Susan Hayward: *Cinema Studies. The Key Concepts*. London–New York, Routledge, 2000 (a következő szócikkek: *colour, continuity editing, cross-cutting, deep-focus/depth of field, editing, emblematic shot, eyeline matching, lighting, mise-en-scène, 180-degree rule, road movie, shots, shot/reverse-angle shot, space and time, subjective camera, suture, 30-degree rule, tracking shot*).
- Kovács András Bálint: Film és elbeszélés. In: *A film szerint a világ*. Budapest, Palatinus, 2002. 7–85.
- Christian Metz: Szubjektív beállítás, szubjektív hang: a „nézőpont” kérdése. *Filmkultúra* 1991/1. 4-16.
- Eirik Frisvold Hanssen: *The Functions of Colour* (fénymásolat a Filmelmélet 1. mappában, online: <http://web.archive.org/web/20050407124201/http://www.geocities.com/frisvoldhanssen/mk2.html>)
- Mary Ann Doane: A film hangja: test és tér artikulációja. <http://apertura.hu/2006/tavasz/doane/>
- Gelencsér Gábor: Kompozíciók sodrás(á)ban. Az el-rendezés művészete. *Filmvilág* 2010/09 34-36. old. Online: http://filmvilag.hu/xereses_frame.php?cikk_id=10377
- Margitházi Beja: Térzavarból képerő: fahrt és zoom. *Filmvilág* 2010/09 40-41. old. Online: http://filmvilag.hu/xereses_frame.php?cikk_id=10403

Ajánlott szakirodalom

- Thomas Elsaesser, Malte Hagener: *Film Theory. An Introduction through the Senses*. New York, London, Routledge, 2010.
- Hartai László, Muhi Klára: *Mozgóképkultúra és médiaismeret*. Budapest, Korona Kiadó, 1998.
- Bíró Yvette: *A hetedik művészet*. (A film formanyelve. A film drámaisága.) Budapest, Osiris, 1998.

A vizsga összetétele:

50%: írásbeli vizsga az előadások és a kötelező könyvészet ismeretének ellenőrzése

50%: a szemináriumi tevékenység értékelése (a szemináriumokon való szereplés + a félév végére megírt filmismertető, filmkritika és filmelemzés értékelése).

Jelenlét

Az órákon való jelenlét 75%-ban kötelező mind az előadások mind a szemináriumok esetében (min. 10). Ha a hallgató nem vett részt min. az órák 50%-án, nem jelentkezhet vizsgára. 50-75% közötti hiányzások kompenzálhatóak a vizsgán plusz kérdés megválaszolásával vagy plusz feladattal.

SZEMINÁRIUMOK**Vizsgakövetelmény:**

Egy tetszőlegesen kiválasztott filmről három különböző típusú szöveget írni:

- egy 15 soros filmismertetőt,
- Egy min. 4 szabványoldalas tanulmányt (8000 leütés). Ugyanazt a filmet a választott szemináriumi témának megfelelő szempont és hozzá illő szakirodalom alapján elemezni.
- Ugyanezt videoösszé formájában.

A szövegek szerkesztésére vonatkozóan vegyük alapul a megadott útmutatót!

A szemináriumok menete:

- A szemináriumok szorosan kapcsolódnak az előadások tematikájához. A szemináriumok első felében a filmelemzést gyakoroljuk a következő filmeken: Alfred Hitchcock: *Idegenek a vonaton* (*Strangers on a Train*, 1951), Orson Welles: *A gonosz érintése* (*Touch of Evil*, 1958), Stanley Kubrick: *Ragyogás* (*The Shining*, 1980), Tom Tykwer: *A lé meg Lola* (*Lola Rennt*, 1998), Wes Anderson: *The Royal Tenenbaums* (2001).
- Mindenik szemináriumi témához ki kell választani az ajánlott filmek közül kettőt, amelyekkel a megadott jelenség példázható (az olvasásra ajánlott szövegekből kaphatunk ezekre nézve ötleteket). A diák bemutatja, hogy a választott filmben hogyan érhető tetten az adott mozgóképes eszköz használata, és az hogyan alakítja a film jelentését. Előre kiválasztott jelenetek ill. állóképek segítségével mutatja be értelmezését. A jegyzeteket vagy powerpointokat el kell küldeni a tanárnak.
- A szeminárium végén szövegírással kapcsolatos kérdésekről lesz szó, gyakorlatokat végzünk.

Az előadások és szemináriumok témája és szakirodalmuk részletes lebontásban:

BEVEZETŐ HÉT: A témák ismertetése, a szemináriumi tevékenység megszervezése. Vetítés.

febr. 24.

A FILMRŐL VALÓ ÍRÁS MŰFAJAI.

Filmismertető, filmkritika, esszé, tanulmány

Ajánlott források:

- ☐ filmismertető (informatív és figyelemfelkeltő, burkolt reklám, rövid, érthető): napilapok, internet;
- ☐ filmkritika (véleményt fogalmaz meg, értékkel, elhelyezi a filmet egy kontextusban): *Filmvilág*, *Filmtett*, internet;
- ☐ esszé (inkább leír mint értékkel, szempontja nem kizárólag filmtudományi, lehet szubjektív, asszociatív): *Filmvilág*, esszékötetek (pl. Andrej Tarkovszkij írásai, Susan Sontag film tárgyú esszéi);

- tanulmány (elemzés egy meghatározott szempontból, tudományos követelmények, módszeresség, hivatkozások): *Metropolis*, tanulmánykötetek, internet.

Olvasmányok:

- Blaskó Ágnes – Hamp Gábor: Írás 1.0. Az ötlettől a jól strukturált szövegig. Budapest, Typotext, 2007.
- Kovács András Bálint: *Mozgóképelemzés*. Budapest, Palatinus, 2009. (1. fejezet. A műelemzés célja, 11-33 old.)
- Jacques Aumont–Michel Marie: A filmelemzés meghatározása. In: *A kortárs filmelmélet útjai. Szöveggyűjtemény*. Budapest, Palatinus, 2004. 9–43.

Előadás: febr. 25.

Szeminárium: március 3.

FILM ÉS ELBESZÉLÉS

Narratológiai alapfogalmak (elbeszélés, történet, cselekmény, narratív szerkezet, filmkezdetek és végek, narrátorok, szereplők, az elbeszélőfilm és a nem elbeszélőfilm különbsége)

Feladat: válasszunk olyan filme(ke)t, amely(ek) alapján a legfontosabb narratológiai fogalmak bemutatathatók.

Olvasmányok:

- Kovács András Bálint: Film és elbeszélés. In: *A film szerint a világ*. Budapest, Palatinus, 2002. 7–85. (Figyelem! Az idővel kapcsolatos alfejezet a következő szeminárium témájához tartozik!)
- Kovács András Bálint: *Mozgóképelemzés*. Budapest, Palatinus, 2009. (5. fejezet. Az elbeszélés elemzése. 80-98.)
- Füzi Izabella - Török Ervin: *Bevezetés az epikai szövegek és a narratív film elemzésébe*. (Narráció, narrátor és narratív szintek c. fejezet) Szeged, 2006.

<http://mmi.elte.hu/szabadbolcsesz/mediatar/vir/tankonyv/narracio/index.html>

- Mark Le Fanu: Story and.... "story": Reflections on an Over-hyped Concept. *P.O.V.* 18. különszám: Storytelling. 2004. december: http://imv.au.dk/publikationer/pov/Issue_18/POV_18cnt.html
- David Bordwell: *Anatomy of the Action Picture*: <http://www.davidbordwell.net/essays/anatomy.php>

Ajánlott kiegészítő olvasmányok:

- *P.O.V.* 18. különszám: Storytelling. 2004. december: http://imv.au.dk/publikationer/pov/Issue_18/POV_18cnt.html
- *P.O.V.* 2. különszám a filmelbeszélés felépítéséről: http://imv.au.dk/publikationer/pov/Issue_02/POV_2cnt.html
- Stephen Heath: Narratív tér. In: *A kortárs filmelmélet útjai. Szöveggyűjtemény*. Budapest, Palatinus, 2004. 119–183.
- David Bordwell: *The Hook*. <http://www.davidbordwell.net/essays/hook.php>

Előadás: március 4.

Szeminárium: március 10.

FILM ÉS IDŐ

A tudás időbeli adagolása, suspense, ritmus, időbeli szerkesztés, időjelölések a filmben. az idő képei (metaforái), idősikok, időmozaikok.

Feladat: filmrészletek kiválasztása és bemutatása, amelyekben ezek a jelenségek megfigyelhetők.

Olvasmányok:

- Kovács András Bálint: Film és elbeszélés. In: *A film szerint a világ*. Budapest, Palatinus, 2002. (Az időrend). 56–62.
- Kovács András Bálint: *Mozgóképelemzés*. Budapest, Palatinus, 2009. (Tér és időváltás c. alfejezet, 64-68. old.)
- Füzi Izabella - Török Ervin: *Bevezetés az epikai szövegek és a narratív film elemzésébe*. (Narratív tér és narratív idő c. fejezetből főként a 3. A történet, a narráció és a befogadás ideje c. alfejezet) Szeged, 2006. <http://mmi.elte.hu/szabadbolcsesz/mediatar/vir/tankonyv/terido/index.html>

- ☐ Varga Zoltán: Életút-keresztvezetők. Párhuzamos elbeszélések *Filmvilág* 2010/11 46-48. old. Online: http://filmvilag.hu/xereses_frame.php?cikk_id=10336
- ☐ Bíró Yvette: *Időformák*. Budapest, Osiris, 2005. (7–25, 33–49.)
- ☐ Vincze Teréz: Vágás és montázs. Tér-idő-gondolat. *Filmvilág* 2010/10. 36-39. online: http://filmvilag.hu/xereses_frame.php?cikk_id=10306

Ajánlott kiegészítő olvasmány:

- ☐ Bíró Yvette: Siessünk lassan. (Festina lente.) *Európai füzetek*. 4. Budapest, Új Világ Kiadó, 1997. 5–40.
- ☐ Jerry Lee Salvaggio: A tér-idő jelölése. *Filmspirál* 8. 1997/3. 1–26, *Filmspirál* 9. 1997/4. 1–34, *Filmspirál* 10. 1997/5. 133–152.

Előadás: március 11.

Szeminárium: március 17.

A LÁTVÁNYSZERKESZTÉS STILISZTIKÁJA 1.

Félközelí/amerikai plán, beállítás–ellenbeállítás szerkezet, varrat, képkapcsolási konvenciók: 180°-os szabály, 30°-os szabály

Feladat: filmrészletek kiválasztása és bemutatása, amelyekben ezek a jelenségek megfigyelhetők.

Olvasmányok:

- ☐ Susan Hayward: *Cinema Studies. The Key Concepts*. Routledge, London–New York, 2000 (a következő szócikkek: *suture*, *shots*, *shot/reverse-angle shot*, *eyeline matching*, *180-degree rule*, *30-degree rule*, *continuity editing*, *cross-cutting*).
- ☐ Kovács András Bálint: *Mozgóképelemzés*. Budapest, Palatinus, 2009. (Egyensúly, szimmetria, 44. old., A szemszögváltás, 68-74 old.)
- ☐ Nánay Bence: A beállítás és ellenbeállítás filozófiája. A varratelmélet kritikai vizsgálata. *Metropolis* 1. 2005. 8-21.
- ☐ David Bordwell: Convention, Construction, Cinematic Vision. In: David Bordwell–Noël Carroll (eds.): *Post Theory. Reconstructing Film Studies*. The University of Wisconsin Press, 1996. 87–108.

Ajánlott kiegészítő olvasmányok

- ☐ Noël Carroll: A varrat. *Metropolis* 1. 2005. 58-68.
- ☐ Daniel Dayan: A klasszikus filmművészet irányító kódja. *Metropolis* 1. 2005. 32-41.
- ☐ William Rothman: Ellenérvek a varrat rendszerével szemben. *Metropolis* 1. 2005. 42-47.

Előadás: márc. 18.

Szeminárium: márc. 24.

A LÁTVÁNYSZERKESZTÉS STILISZTIKÁJA 2.

Nézőpontok a filmben, nézőpontra utaló beállítások (POV), szubjektív kép, félszubjektív

Feladat: filmrészletek kiválasztása és bemutatása, amelyekben ezek a jelenségek megfigyelhetők. Hasonlítsuk össze egy teljes egészében szubjektíven filmezett film, Robert Montgomery: *Asszony a tóban* (*The Lady in the Lake*) és egy Dogma film kézikamerázásának hatását, fogalmazzuk meg a különbségeket!

Olvasmányok:

- ☐ Susan Hayward: *Cinema Studies. The Key Concepts*. Routledge, London–New York, 2000 (subjective camera).
- ☐ Kovács András Bálint: *Mozgóképelemzés*. Budapest, Palatinus, 2009. (A szemszögváltás, 68-74 old.)
- ☐ Christian Metz: Szubjektív beállítás, szubjektív hang: a „nézőpont” kérdése. *Filmkultúra* 1991/1. 4-16.
- ☐ Margitházi Beja: A néző kép. A szubjektív beállításról. *Filmvilág* 2011/06 40-42. old. Online: http://filmvilag.hu/xereses_frame.php?cikk_id=10660
- ☐ Füzi Izabella - Török Ervin: *Bevezetés az epikai szövegek és a narratív film elemzésébe*. (A Nézőpont c. fejezetből a Nézőpont és szöveg, Nézőpont a narráció szintjén és a Nézőpont a narratív kijelentés tárgyának szintjén c. alfejezetek, ezekben a kötelező olvasmányokra is történik utalás) Szeged, 2006.
<http://mmi.elte.hu/szabadbolcsesz/mediatar/vir/tankonyv/nezopont/index02.html#nezoszoveg>

- Marc Vernet: Az Innen vagy a kamera tekintete. *Apertúra* 2008. tavasz, III. évfolyam, 3. szám. Online: <http://www.apertura.hu/2008/tavasz/vernet>

Ajánlott kiegészítő olvasmányok

- Edward Branigan: The Point-of-View Shot. In: *Point of View in the Cinema. A Theory of Narration and Subjectivity in Classical Film*. Berlin–New York–Amsterdam, Mouton Publishers, 1984. 102–121.
- Per Persson: How Does Point-of-View Editing Work? In: *UNDERSTANDING CINEMA. A Psychological Theory of Moving Imagery*. Cambridge University Press, 2003. 74-99.

Előadás: március 25.

Szeminárium: március 31.

A LÁTVÁNYSZERKESZTÉS STILISZTIKÁJA 3.

Mélykép kompozíció, képmélység és hosszú beállítás, nagytotál

Feladat: filmrészletek kiválasztása és bemutatása, amelyekben ezek a jelenségek megfigyelhetők. Mutassuk be Gregg Toland operatőr művészetét általa fényképezett filmek részletei alapján. (Nézzünk utána az interneten is.)

Olvasmányok:

- Susan Hayward: *Cinema Studies. The Key Concepts*. Routledge, London–New York, 2000 (a következő szócikkek: shots, deep-focus/depth of field).
- Kovács András Bálint: *Mozgóképelemzés*. Budapest, Palatinus, 2009. (A képmélység c. alfejezet 45-47 old.)
- André Bazin: A hosszú beállítás módszere. (Wellesről) In: *Mi a film?* Budapest, Osiris, 1995. 283–293.
- David George Menard: Toward a Synthesis of Cinema – a Theory of the Long Take Moving Camera. http://www.horschamp.qc.ca/new_offscreen/synthesis_theory.html
- David Bordwell: *Do Filmmakers Deserve the Last Word?* <http://www.davidbordwell.net/blog/?p=1174>

Ajánlott olvasmányok:

- Mark Le Fanu: Metaphysics of the "Long Take": Some post-Bazinian Reflections. *P.O.V.* 1997. No.4. http://imv.au.dk/publikationer/pov/Issue_04/POV_4cnt.html
- Brian Henderson: The Long Take. In: Bill Nichols (ed.): *Movies and Methods. An Anthology*. University of California Press, Berkeley–Los Angeles–London, 1976. 314–325.
- David Bordwell: Exceptionally Exact Perceptions: On Staging in Depth. In: *On the History of Film Style*. Cambridge, Massachusetts & London, Harvard University Press, 1997. 158–273.

Előadás: április 1.

Szeminárium: ápr. 14.

A LÁTVÁNYSZERKESZTÉS STILISZTIKÁJA 4.

Kameramozgás, kameramozgás a hosszú beállításban, kamera koreográfia

Feladat: filmrészletek kiválasztása és bemutatása, amelyekben ezek a jelenségek megfigyelhetők. Hasonlítsuk össze Hitchcock *Kötél* című filmjének kameramozgását Jancsó Miklós 60-as, 70-es évekbeli filmjeinek sajátos koreográfiájával és/vagy Fliegau Benedek *Dealer* c. filmjével.

Olvasmányok:

- Susan Hayward: *Cinema Studies. The Key Concepts*. Routledge, London–New York, 2000 (a következő szócikkek: tracking shot).
- Kovács András Bálint: *Mozgóképelemzés*. Budapest, Palatinus, 2009. (A dinamika c. alfejezet, 48. old.)
- Vivian Sobchack: Towards Inhabited Space. The Semiotic Structure of Camera Movement in the Cinema. *Semiotica* 41-1/4 (1982), 317–335.
- Gilles Deleuze: Hitchcock *Kötél* című filmjéről. In: *A mozgás-kép*. Budapest, Osiris, 2001. 260–261.
- Richard Allen: Camera Movement in *Vertigo*. http://www.labyrinth.net.au/~muffin/camera_movement.html

- ☐ Gelencsér Gábor: Kompozíciók sodrás(á)ban. Az el-rendezés művészete. *Filmvilág* 2010/09 34-36. old. Online: http://filmvilag.hu/xereses_frame.php?cikk_id=10377
- ☐ Margitházi Beja: Térzavarból képerő: fahrt és zoom. *Filmvilág* 2010/09 40-41. old. Online: http://filmvilag.hu/xereses_frame.php?cikk_id=10403

Ajánlott olvasmányok:

- ☐ Szabó Zsolt Szilveszter: Tükör-képek. Tarkovszkij kamerája. *Filmvilág* 2011/06 43-45. old. Online: http://filmvilag.hu/xereses_frame.php?cikk_id=10530
- ☐ P.O.V. 4: http://imv.au.dk/publikationer/pov/Issue_04/POV_4cnt.html
- ☐ Peter J. Delloio: Filmic Space and Real Time in Hitchcock's *Rope*. *Kinema* 2011 Fall Issue. <http://www.kinema.uwaterloo.ca/article.php?id=497&feature>
- ☐ Philippe Mather: Shot Transitions and Narrative Logic in Hitchcock's *Rope*. *Kinema* 2009 Spring Issue. <http://www.kinema.uwaterloo.ca/article.php?id=446&feature>

Előadás: ápr. 15.

Szeminárium: ápr. 21.

A LÁTVÁNYSZERKESZTÉS STILISZTIKÁJA 5.

A plán. A közelkép.

Feladat: filmrészletek kiválasztása és bemutatása, amelyekben a közelképek sajátos funkcióval jelennek meg különös tekintettel a némafilm korszakra, a klasszikus hollywoodi filmek sztárkultuszára és kortárs filmes élményekre. Figyeljük meg, hogyan használják a közelképeket nem fikciófilmekben, hanem televíziós műsorokban, dokumentumfilmekben! Keressünk ezekre is példát!

Olvasmányok:

- ☐ Margitházi Beáta: *Az arc mozija. Közelkép és filmstílus*. Kolozsvár, Koinónia, 2008. (2-3. fejezet)
- ☐ Pascal Bonitzer: Mi a plán? *Apertúra* 2010. tavasz, V. évfolyam, 3. szám. Online: <http://apertura.hu/2010/tavasz/bonitzer>
- ☐ Bíró Yvette: Arcok. In: *Időformák*. Budapest, Osiris, 2005. 99–113.
- ☐ Roland Barthes: Garbo arca. In: *Mitológiák*. Budapest, Európa, 1983. 85–87.
- ☐ Per Persson: Towards a Psychological Theory of the Close-ups: Experiencing Intimacy and Threat. <http://www.kinema.uwaterloo.ca/article.php?id=241&feature>
- ☐ Példákat, rövidebb elemzéseket a közelképről szóló blogmaratonban olvashattok: <http://www.slantmagazine.com/house/2007/11/close-up-blog-a-thon/>

Ajánlott kiegészítő olvasmányok:

- ☐ René Ten Bos–Ruud Kaulingfreks: *Life Between Faces*.
- ☐ <http://ephemeraweb.org/journal/2-1/2-1tenbosandkaulingfreks.pdf>
- ☐ Mihail Jampolszkij: Balázs Béla fiziognómia-elmélete. *Filmkultúra* 1986. 1. 54–62.
- ☐ Ed s. Tan: three views of facial expressions and its understanding in the cinema. In: Joseph Anderson & Barbara Anderson (eds.): *Moving Image Theory. Ecological Considerations*. Carbondale, Southern Illinois University Press, 2005. 107–128.

Előadás: ápr. 22.

Szeminárium: ápr. 28.

A HANG, ZENE, ZAJOK ÉS CSEND A FILMBEN

A filmzene és a képek auditív összetevőinek különböző funkciói, fajtái a filmben, az auditív és a vizuális elemek összefüggése.

Feladat: filmrészletek kiválasztása és bemutatása, amelyekben ezek a jelenségek megfigyelhetők.

Olvasmányok:

- ☐ Susan Hayward: *Cinema Studies. The Key Concepts*. Routledge, London–New York, 2000 (sound/soundtrack).
- ☐ Kovács András Bálint: *Mozgóképelemzés*. Budapest, Palatinus, 2009. (3. fejezet. A hang, 50-61)
- ☐ Mary Ann Doane: A film hangja: test és tér artikulációja. <http://apertura.hu/2006/tavasz/doane/>

- ☐ Jerrold Levinson: Film Music and Narrative Agency. In: D. Bordwell–N. Carroll (eds.): *Post-Theory. Reconstructing Film Studies*. U. Wisconsin Press, 1996. 248–283. (a 257-258. oldalon található osztályozást)
- ☐ Varga Zoltán: A hangsáv lehetőségei: száműzött szavak, beszédes zörejek. *Filmvilág* 2011/09 35-37. old. Online: http://filmvilag.hu/xereses_frame.php?cikk_id=10770
- ☐ Varga Zoltán: Nemcsak mozog, halljuk is. Az animációs film és a hang viszonyáról. *Filmtett* <http://www.filmtett.ro/cikk/29/az-animacios-film-es-a-hang-viszonyarol>
- ☐ Varga Zoltán: Beszéd helyett. A zöreij kiemelt szerepe az animációs filmben. *Apertúra* http://apertura.hu/2011/osz/varga_beszed_helyett_a_zorej_kiemelt_szerepe_az_animacios_filmben

Ajánlott kiegészítő olvasmány:

- ☐ Böngészésre ajánlott weboldal: <http://www.filmsound.org>
- ☐ Charles Eidsvik: Background Tracks in Recent Cinema. In: Joseph Anderson & Barbara Anderson (eds.): *Moving Image Theory. Ecological Considerations*. Carbondale, S.I. Univ. Press, 2005. 70–79.
- ☐ Edward Buscombe: Sound and Colour. In: Bill Nichols (ed.) *Movies and Methods*. Vol. II. Berkeley–Los Angeles, University of California Press, 1985. 83–93.
- ☐ Rick Altman: Moving Lips: Cinema as Ventriloquism. *Yale French Studies*, No. 60, (Cinema/Sound). 1980. 67-79.
- ☐ Edward Branigan: Hang, episztemológia, film. <http://apertura.hu/2007/tel/branigan>

Előadás: április 29.

Seminárium: május 5.

SZÍNEK A FILMBEN

Színek a vizuális művészetekben (színrendszerek, szíkontrasztok, színhatás lehetőségek). **A színesfilm megjelenésének fokozatai a filmtörténetben. Színdramaturgia a filmben. A fekete-fehér film színlehetőségei. A fekete-fehér mint a színesfilm ellentéte (kevert technikájú filmek).**

Feladat: filmrészletek kiválasztása és elemzése konkrét filmekből, különböző korszakokból, amelyekben a színek használata releváns.

Olvasmányok:

- ☐ Susan Hayward: *Cinema Studies. The Key Concepts*. Routledge, London–New York, 2000 (colour).
- ☐ Johannes Itten: *A színek művészete*. Budapest, 1978. (Általános színelmélet)
- ☐ Eirik Frisvold Hanssen: The Functions of Colour.
<http://web.archive.org/web/20050407124201/http://www.geocities.com/frisvoldhanssen/mk2.html>
- ☐ Jacques Aumont: A lenyomat és színe. *Filmspirál* 13. 1998. (3.) 20–48.
- ☐ Szergej M. Eisenstein: A színes film. In: *Válogatott tanulmányok*. Budapest, Áron Kiadó, 1998. 281–291.
- ☐ Nemlaha György: Három narancs a zöld gyepen. Tűnődés a színes filmről. *Filmkultúra* 1982. 3. 58–67.

Ajánlott kiegészítő olvasmány:

- ☐ Kőrösi Márta: Áramlás és kommunikáció. Pedro Almodóvar: *Hable con ella / Beszélj hozzá*
Filmtett <http://www.filmtett.ro/cikk/1945/pedro-almodovar-hable-con-ella-beszelj-hozza>
- ☐ Megyaszai Kinga: Sorsjegy vörös borítékban. Pedro Almodóvar: *Hable con ella / Beszélj hozzá*
Filmtett <http://www.filmtett.ro/cikk/1946/pedro-almodovar-hable-con-ella-beszelj-hozza>
- ☐ Féjja Sándor: Színes film és színdramaturgia. *Filmkultúra* 1982. 3. 68–79.
- ☐ Eirik Frisvold Hanssen: *Composition and Representation in Early Colour Film*.
<http://web.archive.org/web/20050911074134/http://www.geocities.com/frisvoldhanssen/aestheticexperience.html>
- ☐ Edward Buscombe: Sound and Color. In: Bill Nichols (ed.) *Movies and Methods*. Vol. II. Berkeley–Los Angeles, University of California Press, 1985. 83–93.
- ☐ Richard Allen: Hitchcock's Color Designs. In: Angela Dalle Vacche–Brian Price (Eds.): *Color, The Film Reader*. Routledge, 2006. 131-144.
- ☐ Ornam Rotem: The Syntactic Role of Colour in Film. *Kinema* 2003 Spring Issue.
<http://www.kinema.uwaterloo.ca/article.php?id=131&feature>

Előadás: május 6.
Szeminárium: május 12.

METAFORA, METONÍMIA A FILMBEN

Feladat: filmrészletek kiválasztása és elemzése különböző korszakokból és műfajokból. Metaforikus képek értékelése: művészet, műfaji konvenció, sztereotípa vagy giccs? Keressünk mindegyikre példát.

Olvasmányok:

- ☐ Susan Hayward: *Cinema Studies. The Key Concepts*. Routledge, London–New York, 2000 (metonymy/metaphor).
- ☐ Trevor Whittock: Nyelv, metafora és a filmkép. *Filmspirál* 9. 1997/4. 47–73., *Filmspirál* 11. 1998/1. 70–97.
- ☐ Linda Williams: Dream Rhetoric and Film Rhetoric: Metaphor and Metonymy in *Un chien andalou*. *Semiotica* 33-1/2 (1981): 87–103. (csak a bevezető, elméleti rész)
- ☐ Bíró Yvette: *Profán mitológia. A film és a mágikus gondolkodás*. Budapest, Osiris, 1999.

Ajánlott kiegészítő olvasmány:

- ☐ Christian Metz: Metafora/Metonímia, avagy a képzeletbeli referens. *Filmspirál* 4. 1996/3. 2–55., *Filmspirál* 5. 1996/4. 2–42., *Filmspirál* 6. 1997/1. 2–26.
- ☐ John M. Kennedy–Dan L. Chiappe: Metaphors in Movies. In: Joseph Anderson & Barbara Anderson (eds.): *Moving Image Theory. Ecological Considerations*. Carbondale, Southern Illinois University Press, 2005. 228–245.
- ☐ Peder Grøngaard: On Metaphor in Film - Hitchcock's Cinematic Style: a Study of Marion Crane's Metaphorical Journey into Darkness. *P.O.V.* 4.
http://imv.au.dk/publikationer/pov/Issue_04/POV_4cnt.html

Előadás: Május 13.
Szeminárium: május 18.

A FILMRŐL VALÓ ÍRÁS GYAKORLATI PROBLÉMÁI. AZ AUDIOVIZUÁLIS ESSZÉ